

Jubileusz Profesora Jaroslava Hubáčka

27 kwietnia 1929 r. swój jubileusz 75-lecia święcił Pan Profesor Jarosław Hubáček, znakomity bohemista Uniwersytetu Ostrawskiego, badacz socjolektów czeskich, stylistyk, leksykograf, gramatyk i pedagog, człowiek o niezwykłej energii i aktywności naukowej.

Prof. Jarosław Hubáček swoje studia filologiczne rozpoczął na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu im. J.E. Purkyniego w Brnie, które ukończył w 1952 r. Następnie krótko pracował w szkole średniej w Ostrawie-Hrušovie, a później przez 5 lat w Studium Nauczycielskim w Ostrawie. W 1959 r. został zatrudniony w charakterze asystenta w Katedrze Języka Czeskiego Instytutu Pedagogiki – późniejszy Wydział Pedagogiczny – w Ostrawie, gdzie do roku 1986 był adiunktem. Należał bowiem do ludzi, których kariera naukowa została bardzo mocno ograniczona ze względu na tzw. proces normalizacji w Czechosłowacji. Mimo że w 1966 roku uzyskał stopień doktora nauk filologicznych (CSc.) i doktora filozofii (PhDr), a następnie w 1969 r. habilitował się na Uniwersytecie i J.E. Purkyniego w Brnie, to nie został mianowany docentem. Dopiero po 17 latach ponownie się habilitował i dopiero wówczas doczekał się mianowania docentem w dziedzinie językoznawstwo czeskie. W czerwcu 1990 r. na wniosek Rady Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu w Brnie prezydent Republiki Czechosłowackiej, Václav Havel, wręczył mu nominację profesorską.

Prawie w tym samym czasie (w styczniu 1990 r.) został jednogłośnie wybrany dziekanem Wydziału Pedagogicznego w Ostrawie, a we wrześniu 1991 r. po powołaniu Uniwersytetu w Ostrawie – jego pierwszym rektorem. W ten sposób środowisko akademicko-naukowe w Ostrawie pragnęło nie tylko podziękować Jemu za zasługi w dążeniu do utworzenia Uniwersytetu w Ostrawie, ale także wyrazić swój szacunek i uznanie. Po dwóch kadencjach rektorowania wrócił do katedry języka czeskiego, gdzie poświęcił się pracy z młodzieżą. Jednak nie na długo, ponieważ w roku 1997 został wybrany dziekanem Wydziału Filozoficznego. Swoją bowiem bezinteresowną pomocą pracownikom Katedry (w dążeniu do tego, aby awansowali naukowo i tworzyli zgrany kolektyw) oraz wiedzą zawodową, jaką posiada, potwierdził pokładane w Nim zaufanie jako uczciwego, rzetelnego nauczyciela, kierownika i starszego kolegi.

Chcąc przedstawić pełną sylwetkę tego tak aktywnego człowieka, należy również przypomnieć o jego długim członkostwie w Komisji Ortograficznej i Ortoepicznej Instytutu Języka Czeskiego Czechosłowackiej Akademii Nauk, w Radzie Przedmiotowej MEN, w Ostrawskim Oddziale Towarzystwa Językoznawczego CzAN, którego

przez wiele lat był przewodniczącym, a także o pracy redakcyjnej wielu tomów i zeszytów naukowych Wydziału Pedagogicznego w Ostrawie, a następnie Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Ostrawskiego. Dodajmy też, że w ostatnich latach na tę listę dopisuje się Jego członkostwo w Radzie Szkół Wyższych Republiki Czeskiej i Komitecie Badań Naukowych Akademii Nauk Republiki Czeskiej. Najstarszy jednak staż (od 55 lat) ma jako członek PSMU. W latach 1980–1987 był jej przewodniczącym.

Działalność naukowa Profesora Jarosława Hubáčka koncentruje się w zasadzie na trzech dziedzinach: na badaniu tzw. gwar społecznych (slangów, żargonów, gwar środowiskowych), na problemach stylistyki czeskiej oraz na zagadnieniach kultury języka. Pierwsza dziedzina jest bardzo bogato reprezentowana w Jego działalności publikacyjnej. Należy tu wymienić takie monografie, jak: *Onomaziologické postupy ve slovní zásobě slangů* (1971), *Železničářský slang* (1974), *O českých slanzích* (1979, 1981) czy *Malý slovník českých slangů* (1988). Wszystkie były przez specjalistów bardzo wysoko ocenione i do dziś należą do podstawowych prac omawiających czeskie socjolekty. Ponadto problematyka ta przewija się w wielu artykułach i studiach naukowych, np. *Ke specifické mluvených projevů v pracovním a zájmovém prostředí* (w: *K diferenciaci současného mluveného jazyka*, Ostrava 1994, s.128–131), *K aktuálnosti zkoumání sociolektů, zejména slangu* (w: *Sborník přednášek z V. konference O slangu a argotu v Plzni*, Plzeň 1995, s.18–22), *K základním pojmům tzv. sociální dialektologie* (w: *Čeština – univerzália a specifika*, Brno 1999, s.101–105), *Železničářský slang* (w: *Osudový vlak*, Praha 1995, s.101–106), *Metaforizace ve spisovné češtině a v českých slanzích*, („Jazykověda – Linguistica” 1996, s. 139–157) i *K využití metaforizace ve spisovné češtině a v českých slanzích*, („Jazykověda – Linguistica” 1999, s. 7–10), *K aktuálním problémům české sociální dialektologie* (w: *O slangu a argotu v Plzni. Sborník přednášek z VI. konference*, Plzeň 1999, s. 5–8), *Specifické lexikální prostředky v pracovní a zájmové komunikaci* (w: *Perspektívne a retrospektívne pohľady na jazykovú komunikáciu*, Banská Bystrica 1999, s. 38–43), *O humoru sociolektismů* (w: *Literární věda osudem i volbou*, Ostrava 2000, s. 49–52), *Sociolekty a stylistika* („Stylistyka” 2000, s. 201–208) i wiele wiele innych, których nie sposób tutaj wymienić.

Również bogaty jest drugi krąg zainteresowań Profesora. Spod Jego pióra wyszły prace zwarte: *Úvod do stylistiky českého jazyka* (1985), *Cvičení ze stylistiky* (1989) czy *Rétorické minimum pro studium učitelství* (1990). Problematyka ta przewijała się również w wielu Jego artykułach naukowych (np. *K tvoření názvů přechýlených*, [w:] *Žena – jazyk – literatura*, Ústí nad Labem 1996, s. 271–273).

Kultura języka, szczególnie kultura języka mówionego słowa i metodyka pracy lektorskiej były tematem całego szeregu wykładów, które prowadził Profesor dla pracowników Ostrawskiego oddziału Telewizji Czeskiej, dla dziennikarzy czeskich z Ostrawy i nie tylko oraz dla innych pracowników mediów publicznych. Wynikiem tej działalności jest monografia *Jak mluvit a přednášet* (1983) czy artykuły poświęcone tej problematyce, np. *Klady a zápory vysokoškolských skript* (w: *Učební text a*

jeho funkce, produkce, percepce a interpretace, Praha 1996, s. 50–53). Tej dyscyplinie naukowej poświęcił wiele czasu. Prowadził bowiem w telewizji program „Mluví, mluvíš...” (nadawany w roku 1987), w którym zastanawiał się nad stanem i postąnnictwem kultury języka mówionego w latach wcześniejszych oraz w tych czasach. Wykazywał niezbicie, że problemy kultury języka są stale aktualne, a wspieranie prestiżu języka czeskiego winno być obowiązkiem nie tylko językoznawcy, ale każdego użytkownika tego języka.

Działalność pedagogiczna Profesora Jaroslava Hubáčka miała zawsze szeroki oddźwięk. Prowadził on wykłady i seminaria z fonetyki i fonologii czeskiej, leksykologii, stylistyki i retoryki. Tutaj mają początek – oprócz wyżej wspomnianych podręczników akademickich – Jego skrypty, np. *O zvukové stránce českého jazyka*, które miało już 13 wydań (1984). Jest również współautorem podręcznika *Český jazyk pro studující učitelství v 1. a 4. ročníku ZŠ* (1990) i *Čeština pro učitelé* (razem z E. Jandovą i J. Svobodovą, 1996, 2 wydanie 1998), *Praktická cvičení z českého jazyka* (razem z E. Demlovą, D. Kremzerovą i J. Svobodovą, Ostrava 1995).

Pracowitość, odpowiedzialność, świadome działanie – oto niektóre tylko cechy Jaroslava Hubáčka. Do tego należy dodać jeszcze ogromną skromność i pokorę, a także zdolność wznieść się nad rzeczy partykularne, które dla wielu były najważniejszymi. Na dalsze lata życzymy Mu dobrego zdrowia, radości na co dzień i pogody ducha, a także grona szczerze oddanych Mu przyjaciół.

AD MULTOS ANNOS, PANE PROFESORE!!!

Mieczysław Bałowski, Opole-Wałbrzych

**Międzynarodowa konferencja naukowa *Stalość i zmienność w języku i literaturze czeskiej XX wieku. Konstany a proměny v českém jazyce a literatuře XX. století*,
Szczawno Zdrój, 15–16.05.2003 r.**

W dniach 15 i 16 maja 2003 roku w Szczawnie Zdroju odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *Stalość i zmienność w języku i literaturze czeskiej XX wieku. Konstany a proměny v českém jazyce a literatuře XX. století*, poświęcona dwudziestowiecznej literaturze czeskiej oraz współczesnemu językowi czeskiemu. Wydarzenie to zgromadziło wielu naukowców, reprezentantów wszystkich polskich ośrodków bohemistycznych (Bielsko-Biała, Katowice, Kraków, Opole, Szczecin, Toruń, Wał-